

Editorial

Miquel Ortega Cerdà

Ha finalitzat la Conferència de Nacions Unides de Medi Ambient Rio+20. Tindrem temps per analitzar en detall el seu resultat, però sembla evident que ens trobem davant un fracàs del sistema de Nacions Unides sobre el Medi Ambient per reactivar amb la urgència necessària les polítiques ambientals. El text acordat amb prou feines inclou cap avenç significatiu i no ha tingut una repercussió pública important.

Seguidament assenyalarem alguns aspectes que poden ajudar a analitzar el text acordat:

1. Alguns temes oblidats en el text

El text en negociació des del primer moment ha tingut dos eixos prioritaris: l'economia verda i la governança ambiental. Un dels reptes que es plantejava era veure quins compromisos concrets s'establien en cadascun dels eixos i com es definia l'economia verda. Al nostre parer, un dels principals problemes ha resultat de l'orientació general que se li ha donat al concepte d'economia verda. S'ha fet una equivalència entre economia verda = keynesianisme verd + eliminació de subvencions perverses, però en cap moment s'ha plantejat la necessitat de dur a terme polítiques decidides de limitació del consum dels recursos naturals, com a eix central de les polítiques econòmiques del futur (tot i haver-hi nombrosos estudis que assenyalen la necessitat de reduir-los). Com a conseqüència d'aquesta orientació, el creixement "verd, incliusiu, i equitatiu" segueix sent l'únic eix central que es visualitza per a l'economia, sense deixar espai a d'altres orientacions econòmiques com el decreixement o els models macroeconòmics de creixement nul que van guanyant espai en l'àmbit social i científic. Encara que Tim Jackson va estar molt present en les reunions alternatives a Rio de Janeiro, no es recullen les promeses d'una "prosperitat sense creixement". Les Nacions Unides estan endarrerides. Igualment és destacable que dins un entorn global la governança es limiti a les millores de governança a l'interior de les Nacions Unides i a la generació d'alguns indicadors més, però que s'ignori la necessitat de millorar la governança de les empreses transnacionals com a actors principals de l'economia global, uns actors que des de l'anterior cimera de Rio, ara fa 20 anys, han guanyat poder. Finalment, tampoc s'encara la relació entre sistema financer - sistema productiu - recurs natural, això fa que s'elimini de l'enfocament la necessària reconversió del sistema financer, més enllà d'establir sistemes que facin més atractiva la inversió financera en activitats "verdes".

2. Un acord basat en la reducció de compromisos

Com és habitual en les trobades internacionals, l'acord s'aconsegueix mitjançant la reducció dels compromisos dels primers textos de sortida. Es la via fàcil i la més usual. Hi ha diverses maneres de fer-ho: es posa entre parèntesi quasi tot el text per començar, després s'eliminen els aspectes que estan en discussió, o es canvia el vocabulari passant per exemple de "han de" a expressions com ara "haurien de" o "podrien fer", s'eliminen les dates del compromís, s'escriu de manera ambigua, o bé s'escriuen compromisos incoherents entre si. En aquest cas, aquest tipus d'estratègies s'han produït per assolir el text final, però s'ha portat a tals extrems que pràcticament no estableix cap compromís en ferm que se surti més enllà de les fronteres de la pròpia institució de les Nacions Unides.

3. El sistema de governança ambiental de les Nacions Unides ha estat reforçat... ¿però ho serà prou?

Un dels aspectes en discussió més important en aquest àmbit residia en la possible conversió del Programa de Nacions Unides sobre el Medi Ambient (PNUMA) en una agència de Nacions Unides (semblant per exemple a la FAO d'alimentació), això permetria més capacitat de maniobra i seguiment dels seus mandats. En el text acordat no s'ha fet aquest pas endavant, encara que s'han reforçat les seves opcions com a programa de les Nacions Unides i s'han establert alguns compromisos futurs de millora de la governança ambiental a les Nacions Unides (com la possible substitució de la Comissió del Desenvolupament Sostenible). És a dir, possiblement la situació és millor que abans d'iniciar-se el procés preparatori de la Cimera, però difícilment serà suficient per abordar els problemes globals ambientals que hem d'encarar.

4. Molts reconeixements, alguns oblidats i molt poques noves accions

El document acordat a Rio és un text ple de reconeixements a compromisos anteriors, i on sembla que els negociadors han dedicat un paràgraf a cadascun dels grups d'interès dient que són molt importants (agrupacions d'estats, estats, regions, municipis, joves, dones, indígenes, ONGs, empreses, agricultors, pescadors, ramaders, científics, etc.). Com a estratègia per lligar recolzaments és recomanable, però no garanteix que allò acordat sigui suficient. I de fet, no ho és, com ho demostra que els compromisos en la majoria dels casos són poc definits i poc avaluable, i el que és més greu encara, que s'hagin decidit poquíssimes accions concretes que permetin assolir els objectius plantejats. S'oblida el paper de les Organitzacions de Justícia Ambiental, i també s'oblida, entre tants reconeixements, els centenars d'integrants de moviments de l'ecologisme popular que han estat assassinats des de 1992. Una plausible estimació de Global Witness els xifra en no menys de dues morts per setmana.

5. L'Oceà, sí ha estat present en la Cimera, però els resultats han estat irregulars

Els oceans eren un dels eixos temàtics clau d'aquesta Cimera. S'havia posat molt d'èmfasi en la gestió dels mateixos, i molt especialment en la governança de les aigües internacionals. Els resultats finals són irregulars. Si d'una banda s'estableixen (en moltes ocasions es reitren) una sèrie de compromisos dins l'àmbit de la millora de la gestió pesquera i de la recuperació dels estocs, i es reafirma (això sí, sense dates) el compromís d'acabar amb els subsidis que afavoreixen la pesca il·legal, no registrada i no regulada, així com la sobrecapacitat i la sobrepesca; no s'han concretat les mesures necessàries per a garantir una millor governança dins les aigües internacionals.

6. S'ha promogut el concepte d'economia verda, però no s'ha dotat de contingut real

Més enllà d'anomenar en nombroses ocasions, el text finalment no ha definit què entén per economia verda, i ha deixat la seva aplicació i definició en mans de cada estat. La pressió del propi Achim Steiner, director del PNUMA, i del seu col·laborador Pavan Sukhdev, director del projecte TEEB, per a introduir a gran escala la valoració econòmica i el comerç de serveis ambientals, ha estat resistida en multitud de reunions paral·leles a Rio de Janeiro (on s'han denunciat els escàndols del mercat de carboni) i també per d'altres raons per alguns delegacions governamentals. Sense interpretacions massa diferents del que pugui ser l'"economia verda", aquest pot ser difícilment el mecanisme de canvi que es requereix per transformar en profunditat el sistema econòmic. Els qui es resisteixen amb raó a la mercantilització de la natura tenen aliats incòmodes en els qui prediquen el creixement econòmic a tot preu (com la presidenta Dilma Rousseff, que recentment ha estat d'acord amb una modificació del Codi Forestal brasiler que ajudarà a augmentar encara més la desforestació). Entre mig, la Unió Europea es va quedar bastant sola al costat d'Achim Steiner.

7. ¿Nou finançament pel desenvolupament sostenible?

S'ha parlat molt de la necessitat d'establir mecanismes innovadors de finançament, però el resultat final assolit és d'allò més decebedor. No hi ha cap nou compromís més enllà de crear una comissió internacional per a reflexionar sobre el tema. La resta són principalment reiteracions de compromisos ja adquirits prèviament i principis expressats ja en d'altres textos de Nacions Unides. No es reconeixen deutes ecològics ni passius ambientals. Les empreses més contaminants, com ara Vale (la multinacional minera brasilera) era molt present amb els seus anuncis mentiders dins els recintes de la pròpia conferència oficial de les Nacions Unides. Un cop més, ha estat al carrer on hem pogut trobar les propostes més interessants, a la "Cumbre de los pueblos" (rio20.net): justícia ambiental, el bon viure, decreixement, discussió sobre els béns comuns, drets humans i de la natura, etc. un mostrarí complet d'idees que no han estat recollides al document final del text acordat. Una altra oportunitat perduda.

Publicacions

Un breu article de la Maria Calaf Forn (ENT) sobre la situació dels sistemes de pagament per generació implantats a Miravet i Rasquera ha estat publicat al web de l'Associació de Municipis Catalans per a la Recollida Porta a Porta: <http://www.portaaporta.cat/ca/document.php?idDocument=136>. Es tracta del principal web de referència a l'Estat sobre aquesta modalitat de recollida selectiva.

Ha estat acceptat i està a impremta el següent article: Font Vivanco, D., Puig Ventosa, I., Gabarrell Durany, X. "Building waste management core indicators through Spatial Material Flow Analysis: Net recovery and transport intensity indexes". Waste Management (2012). Article in press. <http://dx.doi.org/10.1016/j.wasman.2012.06.010>

Projectes

Nou projecte "Programa de suport als ens locals per a promoure l'ocupació verda"

El departament de territori i sostenibilitat ens ha encarregat l'estudi titulat: "Programa de suport als ens locals per a promoure l'ocupació verda", on es pretén establir les bases per a promocionar l'ocupació en àmbits relacionats amb la sostenibilitat a Catalunya, així com per ambientalitzar les ocupacions existents.

Nou projecte "Aspectes econòmics de la implantació d'un pagament per serveis ambientals en la gestió dels boscos per a millores hídriques a Catalunya"

El Centre de la Propietat forestal ens ha encarregat el projecte: "Aspectes econòmics de la implantació d'un pagament per serveis ambientals en la gestió dels boscos per a millores hídriques a Catalunya", on ENT té l'encàrrec d'identificar els actors implicats en un sistema de pagament per serveis ambientals per a la millora de la quantitat i qualitat de l'aigua en realitzar una correcta gestió dels boscos, així com avaluar els principals mecanismes per a vehicular un sistema d'aquest tipus.

Fi del projecte "Estudi de viabilitat d'aplicació d'un sistema de pagament per generació de residus a Vilafranca del Penedès"

Hem finalitzat el projecte: "Estudi de viabilitat d'aplicació d'un sistema de pagament per generació de residus a Vilafranca del Penedès", on hem dissenyat un sistema de pagament per generació a Vilafranca del Penedès, tant als domicilis com als comerços.

Primer mes d'èxit del projecte "Cornellà aprofita els aliments"

A finals de juny s'ha complert el primer mes de profundament de la iniciativa "Cornellà aprofita els aliments" al Mercat Centre de Cornellà. La finalitat d'aquesta actuació, impulsada pel Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat, és fer viable la canalització dels aliments que, al final de la jornada de mercat, no s'han pogut vendre i que ja no es podran guardar per l'endemà, per tal de lliurar-los als col·lectius desfavorits del municipi. Així doncs, l'actuació té un doble benefici: evita el malbaratament dels aliments i ofereix aliments frescos a les persones amb dificultats econòmiques. En aquesta iniciativa hi han estat implicats diversos departaments de l'Ajuntament (Medi Ambient i Sostenibilitat, Acció Social, Salut Pública, Joventut i Solidaritat i Activitats), el Consorci per a la promoció i dinamització del comerç de Cornellà, el Banc d'Aliments de Barcelona, així com entitats del municipi dedicades a l'acció social cap a col·lectius desfavorits. Cada dimecres s'han recollit de mitjana uns 30 Kg de diferents tipus d'aliment (verdura, fruita, carn, peix, menjar preparat, pa i productes làctics). La valoració del primer mes, de manera general, és molt positiva d'acord amb totes les parts implicades. Aquesta actuació al Mercat Centre servirà com a prova pilot reproduïble a d'altres mercats municipals i es farà extensiva a la futura creació de la Botiga Solidària de Cornellà. Aquesta actuació és una de les accions previstes dins el projecte "Cornellà aprofita els aliments" que té com a objectiu la prevenció del malbaratament alimentari en l'àmbit comercial com domiciliari, un projecte que harà rebut el suport de l'Agència de Residus de Catalunya.

OCEAN2012

El darrer 16 de juliol vam organitzar conjuntament amb Ecologistes en Acció, en el marc de la campanya OCEAN2012, un conjunt d'activitats a Sitges per demanar una pesca sostenible. Podeu trobar una col·lecció de fotografies i un vídeo a: www.ocean2012.es

Revista Ecologia Política

Ja hem finalitzat el número 43 de la revista Ecologia Política, dedicat a les noves fronteres extractives i de gestió dels residus. A mitjans de juliol ja estarà disponible a les llibreries (per ara podeu trobar l'índex a www.ecologiapolitica.info). El proper número, que es publicarà al mes de desembre, es dedicarà a l'economia verda. Si tens propostes d'articles no dubtis en enviar un correu a secretariado@ecologiapolitica.info. Gràcies!

Conferències i activitats

QUÈ HA PASSAT A RIO+20?

Tipus d'acte: Xerrada
A càrrec de: Miquel Ortega
Data: 25 juliol
Breu descripció: Participen, Maria Campuzano, Enginyeria Sense Fronteres, Jaume Grau, Ecologistes en Acció i Miquel Ortega, ENT.
Enllaç: www.odg.cat

Els twits del mes

@miquelortega 10 de juliol, 12:39 pm
Hoy artículo de @acerrillo3 en @LaVanguardia sobre descartes: <http://ow.ly/c8618> #PPCpesca

@I_PUIGVENTOSA 3 de juliol, 10:15 am
OECD: fossil-fuel public support to coal in Spain 2010: 697.1MM€. To petroleum more than 1957.58MM€. p279-280 <http://t.co/LOLcB7LW> please RT

@ENTmediambient 3 de juliol, 12:15 pm
Fundació ENT subscribes a letter to the EU ministers to reduce by 50% marine litter <http://bit.ly/KYIEzi>

@ENTmediambient 18 de juliol, 2:42 am
Ent, amb OCEAN2012 i Ecologistes en Acció, a Sitges el darrer dilluns treballant per una pesca sostenible <http://t.co/D6yblUcl>

Subscriu-te al twitter d'Ent si vols estar actualitzat @ENTmediambient

Esperem que aquesta informació us sigui d'interès, si és així no dubteu en enviar-la a d'altres persones convidant-les a inscriure's al nostre butlletí: http://ent.cat/mailman/listinfo/butlleti_ent-consulting.com

Per a més informació podeu visitar el nostre web: www.ent.cat o enviar un correu electrònic a info@ent.cat